

ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#Text>.
Дата звернення 02.09.2020 р. - Назва з екрана.

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охорони і захисту прав на торговельні марки і промислові зразки та боротьби з патентними зловживаннями» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-IX#Text>.
Дата звернення 02.09.2020 р. - Назва з екрана.

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-IX#Text>. Дата звернення 13.09.2020 р. - Назва з екрана.

4. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/ed20200816#Text>. Дата звернення 02.09.2020 р. - Назва з екрана.

ПРОМИСЛОВІ РЕВОЛЮЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*Свіщова Н. С.,
аспірантка,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

З точки зору інтелектуальної власності, кожна промислова революція, як правило, впроваджувала щось нове - інновації, що в свою чергу спричинили серію змін у всіх галузях економіки та розповсюдження нових патентів та конструкцій. Існує також інший погляд, де вказується на недоліки патентування в якості монополістично стримуючих факторів розвитку та форсування промислових революцій.

Економіст Пол Донован зазначає про існування сучасної теорії економічного зросту, яка підтверджує, що частина успіху першої промислової революції може бути пояснена тим, що права на інтелектуальну власність нарешті стали поважатися: коли люди нарешті змогли розраховувати на верховенство закону для захисту інтелектуальної власності на початку промислової революції, їх все більше заохочували до інновацій, так як тепер у них була якась упевненість в винагороді за свої зусилля [1].

Однією з юридичних вимог для отримання патенту є введення деталізованого письмового опису винаходу ("формула винаходу"), а останні теоретичні роботи вказують на те, що найкраще розроблені системи інтелектуальної власності - це ті, які в довгостроковій перспективі розширюють комплекс технологій, які є у вільному доступі для комерційного використання, тобто стають загальновідомими [2]. На практиці, однак, незрозуміло, чи справді патенти спонукають до обігу та розвитку технічної інформації.

Більше того, сумнівно, чи дійсно специфікації забезпечать доступ до корисної технічної інформації. Винахідникам рекомендується не надавати єдиного стислого опису винаходу, оскільки в іншому випадку це можна інтерпретувати як звуження обсягу патенту, а натомість надати якомога більше можливих варіантів винаходу. Як повідомляється, інженери вважають, що патенти є "необґрунтовано повторюваними та в деяких частинах майже незрозумілими" [3, с. 2026].

Яскравим прикладом цього є випадок, який обговорюється на перших п'яти сторінках вищезгадуваної книги Болдріна та Левін, де розповідається про патент Джеймса Ватта на окремий конденсатор. Конденсатор Ватта був найважливішим винаходом у паровому машинобудуванні у другій половині 18-го століття і, радикально підвищивши економію палива парових двигунів, він сприяв адаптації та прийняттю парового двигуна як джерела живлення для безлічі нових промислових видів діяльності, таких як прядіння бавовни та виплавка заліза. Однак, за словами Болдріна і Левіна, Ватт і його бізнес-партнер Меттью Бултон, очевидно, були незацікавлені у виробництві парових машин, і

«мало парових машин було побудовано в період правової монополії Ватта». Натомість "їх діяльність полягала в основному у отриманні колосальних монополістичних роялті за допомогою ліцензування", і для цього вони "використовували патентну систему як юридичну базу, з якою можна розчавити конкуренцію" [4, с. 2]. Це, стверджують Болдрін і Левін, стримувало прийняття парової машини потенційними споживачами і зупинило розвиток технології парової інженерії: "Патент Boulton і Watt на паровий двигун, швидше за все, затримав промислову революцію на пару десятиліть" [5, с. 38].

Ще з часів першої промислової революції «патентні» дебати часто спонукали до дискусій про соціальну корисність патентів. Перші політичні економісти були задоволені ідеєю, що присудження виняткових прав винахідникам спонукає їх зусилля і що це поліпшена політика щодо отримання винагород. Наприклад, Адам Сміт зауважив, що: «винахідник нової машини чи будь-якого іншого винаходу має виняткову привілею виготовити та продати цей винахід протягом 14 років за законом цієї країни як винагороду за його винахідливість. Бо якщо законодавчий орган повинен призначити грошові винагороди винахідникам нових машин тощо, вони навряд чи коли-небудь будуть настільки точно пропорційними заслугам винаходу, як це є. Бо тут, якщо винахід буде корисним і таким, що є вигідним для людства, він, ймовірно, заробить цілий статок; але якщо це не матиме ніякої цінності, він також не принесе вигоди.» [6, с. 116].

Перша промислова революція, яка, як традиційно вважається, почалася в кінці вісімнадцятого століття, була передвісником зовсім іншого економічного режиму, в якому зростання тепер в значній мірі носив новаторський шумпетеріанській характер і відбувався з безперервного потоку нових, все більш продуктивних технологій та заміни застарілих.

Друга промислова революція впливає із впровадження серійного виробництва з електричним керуванням на основі розподілу праці. Для того періоду характерний розвиток методології організації праці, зріст патентів, котрі не відповідають «Що нове?», а роз'яснюють питання «Як саме?».

Третя революція почалася в 1960-х роках із впровадженням напівпровідників і завершилася впровадженням Інтернету в середині-кінці 1990-х. Менш ніж за п'ятдесят років цифрова революція породила безпрецедентну кількість згенерованих об'єктів ІВ. Згідно з щоквартальним оглядом Євростату Єврокомісії, статистика показує, що кількість патентних заявок лише протягом 1990-х років зросла більш, ніж на 40% [7]. У цьому відношенні яскравий приклад нової ланки в ІВ, що виникла в цей період, були винаходи, що стосуються мобільних телефонів.

З 1970-х років інформаційні технології перейшли в бізнес. Настільні ПК, використання офісних ІТ і перша автоматизована автоматизація зробили революцію в галузі. Для Industry 4.0 центральною технологією є не комп'ютер, а Інтернет.

Те, що третій цифровій революції вдалося досягти на фронті інтелектуальної власності за чотири десятиліття, зараз досягає Індустрія 4.0 менше, ніж за десятиліття. Щодо патентів, то світовий підйом заявок на патенти в цьому десятилітті є безпрецедентним. Правління Всесвітньої організації інтелектуальної власності повідомило, що загальна кількість заявок на патент у світі в 2011 році перевищила 2 мільйони, вперше з темпом зростання майже 8% лише за один рік з 2010 року. Телекомунікації, швидка еволюція мобільних телефонів до смартфонів, пов'язане з цим поширення мобільних додатків та розгорнуті патентні війни (наприклад, між Apple та Samsung) свідчать про високу швидкість змін за останнє десятиліття.

У той же час, як відзначали економісти Ерік Брінгольфссон і Ендрю Макафі, революція може привести до значної модифікації ринків праці. Оскільки автоматизація замінює робочу силу у всій економіці, чисте переміщення робочих машин може погіршити розрив між поверненням капіталу і поверненням до праці. З іншого боку, також можливо, що переміщення робочих за технологією в сукупності призведе до чистого збільшення безпечних і корисних робочих місць.

На даний момент складно передбачити, який сценарій може виникнути, і історія передбачає, що результатом, ймовірно, буде деяка комбінація цих двох чинників. Однак, на думку Клауса Шваба, засновника і виконавчого голови Всесвітнього економічного форуму, в майбутньому талант, а не капітал, буде являти собою найважливіший фактор виробництва. Це призведе до того, що ринок праці все більше буде розділятися на сегменти «з низьким рівнем кваліфікації / низькою заробітною платою» і «з високим рівнем кваліфікації / високою заробітною платою», що, в свою чергу, призведе до зростання соціальної напруженості [8].

Список використаних джерел:

1. The Importance of Patents for Innovation in the Industrial Revolution. URL: https://rufuspollock.org/papers/patents_and_ir.html
2. Stiglitz J.E. Intellectual Property Rights, the pool of knowledge and innovation. *NBER Working Paper*, 2014.
3. Roin B.N. The disclosure function of the patent system (or lack thereof), *Harvard Law Review* 118: 2007. p. 2026.
4. Boldrin M., Levine D. Against Intellectual Monopoly, *Cambridge: Cambridge University Press*, 2008. p. 2.
5. Boldrin M., Levine D. 'What's Intellectual Property good for?'. *Revue économique* 64: 2013. p 29-54.
6. Meek, R., Raphael, D., Stein, P. Lectures on Jurisprudence: The Glasgow edition of the works and correspondence of Adam Smith, Indianapolis: Liberty Fund., 1982. p. 116.
7. Innovation & IP at the Core of the 4th Industrial Revolution. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=af677072-0932-486c-9151-0615ca16c3dd>
8. The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond>